
SİRBİSTAN'DAN MİSİR'A HALK DİRENİŞİ-21 ŞUBAT 2011

Erhan TÜRBEDAR

12.04.2009

24 Eylül 2000 seçimleri Sırbistan tarihi açısından bir kırılma noktası oldu. Sırp lider Slobodan Miloşević seçimleri kaybetmiş olmasına rağmen, hile yoluyla koltuğunu korumaya kalkışınca ülkede sivil itaatsizlik başlamıştı. 5 Ekim 2000de ise Sırbistanda adeta ekonomik yaşam durmuştu. Sandıklardan çıkan halk iradesinin korunması için, Sırbistanın değişik kentlerinden intikal eden halk kitleleri Belgrad sokaklarına dökülmüştü. Daha önce de birkaç protesto gösterisiyle karşı karşıya kalan Miloşević, sokaklardaki halkın bitkin düşüp eninde sonunda evlerine döneceğine inanıyordu. Oysa o insan kitlelerini artık hiç kimsenin durduramayacağı ortadaydı. Sadece demokratik değişim isteyenler değil, savaşlarını kazanamadığı için Miloşeviće kızanlar da protestocular arasındaydı.

Kimin kimi desteklediği muğlak haller almaya başlayınca, 5 Ekimde Sırp güvenlik birimleri birbirlerine güvenmemeye başlamıştı. Önce polis teşkilatı Miloşeviçten çok, kendi kendini koruması gerektiğini anlamıştı. Polisin desteğini yitirince Miloşeviç orduyu işin içine çekmeye çalışmış, ancak ordu prensipte pasif kalmayı tercih etmiştir. Bu gidişat içinde, Miloşeviç rejiminin sıkı koruyucusu olan Özel Eylemler Birliği (JSO) de muhalefet tarafına geçmek zorunda kalmıştır. En sonunda ise istihbarat teşkilatı Miloşeviç yönetiminden desteğini çekmiştir. Artık tek başına kalan Miloşeviç, kameralar karşısına geçip seçimi kaybettiğini itiraf ederek görevinden ayrılmıştır. Böylece 5 Ekim 2000 tarihi Sırbistan açısından yeni bir başlangıç olmuştur. 50 yıllık komünist dönemi ve 13 yıllık Miloşeviç yönetimini geride bırakan Sırbistan tarihi, artık farklı bir yön izlemeye başlamıştır.

Sırbistan halkıyla birlikte Batı da bu ülkede değişim istemekteydi. Batılılar için Miloşeviç Balkanların en büyük istikrarsızlık kaynağıydı. ABDnin temel dış politika hedeflerinden biri, Miloşeviç rejimine son vermektir. Bu yüzden 24 Eylül 2000 seçimi kapsamında Sırbistan muhalefetine maddi ve lojistik destek sağlamak amacıyla, ABD Budapeştede özel bir ofis açtırmıştı. Sadece Washington değil, Brüksel de Sırbistan muhalefetine birer stratejik danışmanı ve destekleyicisiydi. Yönetiminin son dönelerinde Miloşeviç Rusların desteğini bile yitirmişti.

Sırbistana değişim getiren 5 Ekim gösterilerinde üniversiteli gençlerden oluşan Otpor (Direnç) örgütü ön saflarda olmuştur. Otpor, herhangi bir merkeze bağlı olmayan, lideri de bulunmayan bir hareketti. Sırbistana demokrasiyi getirmeyi amaçlayan, Sırbistan halkını ekonomik yıkım, yolsuzluklar ve açlık içinde yaşam mahkumiyetinden kurtarmayı hedefleyen ve Sırbistanı uluslararası alanda saygın yere oturtmaya çalışan bir hareket. Otporun üstlendiği görevler ise, halkı Sırbistandaki Miloşeviç rejimine karşı harekete geçirmek; seçimler sırasında ise halkın muhalefete oy vermesini sağlamaktır. Sırbistandaki muhalefet partilerinden bağımsız bir örgüt olmakla birlikte, demokratik bir Sırbistanın inşası uğruna Otpor mensupları muhalefet partileri ile sıkı bir işbirliği içine girmişti. Sırbistanın değişik kentlerinde yapıştırdıkları afişler, elden ve internet

üzerinden dağıttıkları propaganda

malzemeleri ve konserler sayesinde Otpor halkı cesaretlendiriyor ve bir halk direnişini uyandırıyor.

Otpor örgütünün başarı hikayesi, demokratik değişim isteyen birçok dünya ülkesindeki gençlere ilham kaynağı olmuştur. Bu başarı hikayesi ise 2002 tarihli Diktatörü Yıkma isimli belgesel dünyaya tanıtılmıştır. Bunun dışında, Belgrad'da bulunan Şiddet İçermeyen Uygulamalı Eylem Merkezinin birçok dile tercüme edilen Şiddet İçermeyen Eylemin 50 Maddesi isimli kitabı da, Otpor örgütünün görüş ve eylemlerini dünyaya yaymıştır. Söz konusu Merkezin başkanı Srca Popoviç, Otpor örgütünün eski mensupları olarak Gürcistan, Venezüella, Kenya, Ukrayna, İran, Tunus gibi 37 ülkede gençlik hareketlerine eğitim verdiklerini ve onlarla işbirliği içinde olduklarını söylemektedir.

Mısır'daki gösterilerde, Hüsnü Mübarek yönetiminin karşısında 6 Nisan ismi altında örgütlenen Mısırlı gençlerin de, Otpor örgütüne ait yumruk sembolünü kullanmaları dikkat çekmiştir. Nitekim Srca Popoviç, 6 Nisan örgütüne de eğitim verdiklerini doğrulamıştır. Ayrıca Al Jazeera televizyonunun Değişim Tohumları isimli belgeselinde de 6 Nisan üyesi gençler, Otpor eğitimi alırken görüntülenmiştir.

Srca Popoviç'e göre, ülkelerinde demokratik değişimi amaçlayan hareketler birliğe önem vermeli, iyi planlama yapmalı ve şiddet içermeyen bir disiplinle çalışmalıdır. Kahirede de, Mısır bayrağı altında toplanan halktaki birliği görmek mümkün olmuştur. Ayrıca Mübarek yanlısı gruplar ve polis çatışmaları kışkırtmaya çalıştıysa da, genel olarak protestocular şiddetten uzak durmuştur. Göstericilerin böyle bir tutumu ise, Mısır'daki siyasi gücün önemli ayağını oluşturan Mısır Ordusunun da şiddet uygulamaktan uzak durmasına katkı sağladığı söylenebilir.

Elbette, Tunus halkının Zeynel Abidin Bin Ali iktidarını devirmesindeki başarısı, Arap dünyasında da benzer hareketlenmeleri tetiklemede öncüllük etmiştir. Ancak Sırbistanın Otpor örgütünün başarısının, dünyadaki renkli devrimlere bir model ve ilham kaynağı olduğu da ayrı bir gerçektir. Otpor, gençlerin küçük bir hareketinin, büyük bir halk hareketine dönüşebileceğini, bunun yanında güçlü bir rejimin yıkılmasına varan sonuçlar doğurabileceğini göstermiştir.

Sırbistanın 5 Ekim devriminden, bir diktatörün yıkımından sonra da demokratikleşme çabalarının sancılı ilerlediği anlaşılmıştır. Çünkü seçimlerle işbaşına gelen demokratik yönetim yeni anayasaya ihtiyaç duyuyor, basından üniversitelere, temel insan haklarından azınlık haklarına kadar özgürlükleri geri vermesi gerekiyordu. Ayrıca devlet kurumlarını değişime direnen eski rejim yanlılarından ve yolsuzluklardan arındırmalıydı. Bütün bunlara ilave olarak, Sırbistanın yeni yönetimi ülkeyi ekonomik açıdan canlandırması da gerekiyordu. Bütün bunlar ise büyük çabalar ve fedakarlıklar gerektirmiştir. Mafyayla hesaplaşmanın sözcülüğünü yaptığı için, Sırbistan Başbakanı Zoran Cinciçin Mart 2003'te öldürüldüğü unutulmamalıdır.

Tunus ve Mısır'daki demokratikleşme yanlılarını da yerine getirmeleri gereken bu tür kapsamlı görevler beklemektedir. Bunlar yapılmadığı takdirde, demokrasi Arap dünyasını teyit geçmeye devam edecek, eski rejimler değişen görünümüleriyle varlığını sürdürebilecektir. Bununla birlikte, İslami örgütler de demokrasi yanlısı süreçlerde yerini almalıdır. Aksi takdirde demokrasi devrimleri beklenirken, yeni İran devrimleriyle karşı karşıya kalınabilir.